కాశ్మీర దేవత

"నా ఆజ్ఞ ఎంతగా అప్రతిహతంగా కాశ్మీరంలో నేమి, నేనెంతటి వైభవంతో విలసిల్లుతూంటేనేమి కాశ్మీరాధీశ్వరుడు దామోదరమహారాజు తెల్లవారు
అంటట చెల్లుబడి అయితేనేమి, నా ప్రజలందరు ఈ దుర్భర పరాభవం నన్ననుక్షణము వెంటాడి వేధి యామున వందిమాగధులందరు తన ప్రాభవం వేనోళ్ల
ఎన్నెన్నివిధాల సిరిసంపదలతో తులతూగుతూంటే న్నున్నప్పుడు?" గొంతుఎత్తి ప్రశంసిస్తున్న సమయంలో దుస్సహ

మానసికవ్యథతో ఉసూరుమని నిశ్వసించాడు.

మరికొంతసేపటికి అతని దృష్టి క్రమక్రమంగా వెలవెలబోతున్న శయ్యాగార దీపికలపై ప్రసరించింది. 'ఎటువంటి మహా పరాక్రమశాలి ఏవిధంగా పగవారి పాలబడి రణరంగంలో పరమపదించారు!' అని తిరిగి ఒక సుదీర్ఘమయిన నిట్టూర్పు విడిచిపెట్టాడు. అయితే తన జనకులు గోనందమహారాజు అనన్య పరాక్రమంతో చిరకాలం పోరాడి వీరశయ్య అలంకరించినందుకు దామోదరునికి కొంత సంతృప్తి కలుగక పోలేదు. కాని ఆ వృత్తాంతం యావత్తూ తలుచుకున్నప్పుడతని కెంతయినా దుస్సహ మనోవ్యథ కలిగింది.

యాదవుల ప్రబల ప్రత్యర్థి జరాసంధునికి, దామోదరుని జనకుడు గోనందునికి చిరకాలంనుండీ ఎంతో సన్నిహితమయిన మైత్రి ఏర్పడింది. అందువల్ల జరాసంధు డర్థించిన వెనువెంటనే గోనందుడు తన సైన్యాలతో సన్నద్ధుడై అతనితోబాటు దండెత్తిపోయి యమునా నదీతీరంలో విడిసి మథురానగరం ముట్టడించాడు.

ఆవిధంగా జరాసంధుడు కాశ్మీరాధీశ్వరు డాదిగా గల మరికొందరు నృపాలకులతో కలిసి తమ రాజధాని ముట్టడించాడన్న వార్త చెవిని పడగానే యాదవు లిక సహించలేక తమ సైన్యాలతో సంసిద్ధులై వారి నెదుర్కొన్నారు.

ఆ భీకర సంగ్రామంలో యాదవులు కెటువైపు పోయినా అడుగడుగునా ఘోర పరాజయమే ఎదురయింది. జయజయధ్వానాలతో నేల ఈనినట్టుగా చెలరేగి జరాసంధుని సైన్యాలతో కలిసి గోనందుని వాహినులు ఉవ్వెత్తుగా ఉప్పొంగి ముందుకు లంఘించాయి!

ఆ సంగరంలో శ్రీకృష్ణదేవుడు కన్నులు మూసుకుని జరాసంధుని సేనలలో చొరబడి లోలోపలికి చొచ్చుకుని పోయి ఆ సైన్యాల ఉద్ధతి రవంత నిగ్రహించాడు.

అది గమనించి తిరిగి ధైర్యం తెచ్చుకుని బలరాముడు తన పెనునాగలి పైకెత్తి గోనందుని సేనలలో ప్రవేశించి భీషణ హుంకారంతో ఆ భూపతి నెదుర్కొన్నాడు. మరికొంతసేపటివరకు ఆ వీరాగ్రేసరుల నిరంతర సంగరం పరమభయంకరమై కొనసాగింది. ఇరుపక్షాల యోధులు మరి తమ పోరాటాల మాటే మరచి రెప్పపాటులయినా లేక వారి వైపే తిలకించారు. ఒకమారు బలరామునికే పరాజయం తప్పదన్నట్టు స్ఫురించింది. ఇంకొకమారు గోనందుని కిక ఘోర మృతి తప్పదన్న దృఢనిశ్చయం కలిగింది. ఆ సమయంలో ఇరువైపుల మాటిమాటికి సింహనాదా లినుమడించాయి. ఆకాశంలో నలువైపుల అరుణారుణ ధూళి అలుముకున్నది. మరి కొంతసేపటికి మేఘనిర్ఘోషంవలె బలరామదేవుని సింహగర్జనం భూ నభోంతరాళంలో భోరుమని మారుమ్రోగింది! క్షణకాలంపాటు ఉభయపక్షాల సైనికులకు ఏమి జరిగిందో తెలియలేదు! కాని అనతికాలంలోనే గోనందభూపతి బలరాముని పెనునాగలి కెరయి భూతలమీద కొరిగి ప్రాణా లుజ్జగించాడు. అల్లంత దూరంలో వాసుదేవునితో ప్రచండయుద్ధం కొనసాగిస్తున్న జరాసంధు డా వర్తమానం విని నిలువునా నిర్ఘాంతపడి, అధైర్యపడి మరి పోరాడలేక వెనుదిరిగి పారిపోయి,

జయాపజయాలు దైవాధీనా లంటారు. మరి దైవమే ఎదురునిలిచినప్పుడు జయం వేరొకరిని వరించడం ఎలా సాధ్యం? ఓడిపోయిన వారు పూర్తిగా ఎదుటివారి దయాధర్మాల మీదనే ఆధారపడి జీవించవలసిఉంటుంది. అయినా ధర్మాధర్మ రహస్యవేత్త మాత్రమే కాక నిర్లిప్తకూడా అయిన పరాత్పరుడే విజేత అయినప్పుడు భయం ఉండవలసిన పని లేదు.

బలాలనన్నింటిని ఉపసంహరించి మగధరాజధాని గిరివ్రజపురికి మరలిపోయాడు. యాదవు లొక్కమారుగా గభీర జయజయధ్వానాలతో గగనాంతరాళం పూరించారు.

మరికొన్ని దివసాలలోనే కాశ్మీర రాజ్యంలో అభిషిక్తుడయిన దామోదరుని కా ఘోర పరాభవం తలుచుకున్నప్పుడిక ఊపిరే ఆడలేదు! ఏదోవిధంగా తిరిగి యాదవాధీశ్వరుల నెదుర్కొని లోలోపల రాజుకుంటున్న అక్కసు తీర్చుకోవలెనని నిశ్చయించుకున్నాడు. దానికోసం ప్రతిదినము అతి రహస్యంగా మిక్కిలి మెళకువతో యుద్ధసన్నాహం ఆచరించాడు. అయితే తగిన అదును చూసుకుని తగినంత కారణంతోనే ప్రత్యర్థులపై హఠాత్తుగా విరుచుకుపడి నిశ్శేషంగా నిర్మూలించవలెనని నిశ్చయించుకున్నాడు.

ఆనా డతడు యథాప్రకారంగా కొలువుకూటంలో అడుగుపెట్టేసరికి మంత్రులతోబాటు సదస్యులందరు

రాజతరంగిణి

సగౌరవంగా లేచి నిలిచి అవనతశిరస్కులై నమస్కరించి కనుసన్నల అనుమతితో తిరిగి తమతమ సింహాసనాలపై సమాసీనులయినారు.

ప్రధానామాత్యు డటుపిమ్మట మెల్లిగా లేచి నిలిచి సవినయంగా తన ఏలిక సన్నిధికి పోయి ఒక అత్యంత రహస్యవార్త నివేదించాడు. దానితో దామోదరుని కన్నులు ఎర్రబడ్డాయి. ముఖం రక్తకమలంలా జేవురించింది. ఆ పరమరహస్య మిది.

కాశ్మీరాని కిరుగు పొరుగు దేశమయిన గాంధారాని కధిపతి తన తనూజ స్వయంప్రభ స్వయంవరోత్సవం దూతల ముఖతః దేశదేశాలలో ఉద్ఘోషింపజేయించాడు. కాని కాశ్మీరాధిపతి దామోదరునికిమాత్రం ఆ శుభాహ్వానం చేరలేదు!

దాని కేమి కారణమో అతని కవగాహన కాలేదు. అప్పటికింకా అతనికి పట్టుమని ముప్పయి సంవత్సరాల ప్రాయమయినా నిండలేదు! పట్టమహిషి యశోవతీదేవి ఉన్నా ప్రాయంలో ఉన్న రాజన్యులు ఎంతమంది తరుణీమణులనయినా పరిణయమాడవచ్చును! అది మహారాజమర్యాద.

అదీగాక ఇంతకుమునుపు గాంధారాధీశ్వరులు అనూచానంగా కాశ్మీరంతో మైత్రి నెరపుతూ వైవాహిక సంబంధాలతో అది దృఢపరుచుకున్నారు. మరి ఇప్పు

పి. గణపతిశాస్త్రి

డకస్మాత్తుగా గాంధార రాజు తనని ఆహ్వానించకుండా ఈవిధంగా అవమానించడానికి కేమిటి కారణము? దామోదరుని ముఖం కుంకుమరాశిలా ఎర్రబడింది.

"దీనికి యాదవాధీశ్వరుల నాహ్వానించడం జరిగిందా?"

దామోదరుడు ప్రధానామాత్యునివైపు చూచి తీవ్రంగా ప్రశ్నించాడు.

అమాత్యుడు క్షణకాలం ప్రతిసమాధానం చెప్పలేదు.

"అపూర్వ గౌరవంతో ఆహ్వానించినట్టు చాటుతెరిగిస్తున్నారు, మహాప్రభూ!"

"అయితే గాంధారపతి మన ప్రత్యర్థులతో చేతులు కలిపివేస్తున్నట్లేనా?"

"మనల నవమానించి వారి నత్యంత గౌరవంతో ఆహ్వానించినప్పు డిక అంతకంటె వేరే ఉద్దేశ్య మేమి గోచరించడంలేదు."

"అయితే తక్షణమే మొక్కయి ఉన్నప్పుడే ఈ విషవృక్షాన్ని సమూలంగా ఉన్మూలించివెయ్యడం మంచిది!"

"నేను అదే ఆలోచిస్తున్నాను. అయితే మనకిది తగిన తరుణం కాదేమోనని సంకోచిస్తున్నాను."

కాని దామోదరభూపతి ఆ సదుపదేశం పాటించలేదు. వెనువెంటనే సైన్యాలతో దండెత్తిపోయి స్వయంవరంకోసమై సమీప దేశానికి వచ్చిన యాదవులపై ఒక్కుమ్మడిగా విరుచుకుపడి నిశ్శేషంగా సంహరించివెయ్యవలసిందే అని హుంకరించాడు. ఆపైన కొందరు మంత్రు లదే మంచి పద్ధతి అని సమర్థించారు. ఆ ధోరణి గమనించిన ప్రధానామాత్యుని కిక తన ఏలిక పద్ధతికి పక్కతాళం వెయ్యక తప్పలేదు.

2

స్వయంవర మాలిక చేపట్టి స్వయంప్రభ ఇరువైపుల సింహాసనాలపై విజయంచేసిన వీర క్షత్రియ కుమారులవైపు శ్రీగంటిచూపుల తూపు లల్లనల్లన విసురుతూ సవిలాస మంథరగమనంతో ముమ్ముందుకు సాగిపోయింది. కేవలం అలంకారంగా ముంగురులపై వేలాడుతున్న ఆమె మేలిముసుగులోనుండి మేలిమి బంగారువంటి ఆ రాకుమారి శరీరచ్ఛాయ శిశిర ప్రాతఃకాల కాంతిలా నలువైపుల ప్రసరించింది. రవంత పచ్చదనం కలిసిన తెల్లని చెక్కిళ్ళపై కర్ణాభరణాల కాంతి ప్రతిఫలించింది. ఆమె చేతనున్న ఇప్పపూలలో అల్లిబిల్లిగా అల్లిన మందారమాల అలవోకగా కదలాడింది. 'ఈ రాజనందిని ఏ భాగ్యశాలిని వరించనున్నదో కదా!' అని రాకుమారు లొక్కొక్కరే భావించుకున్నారు. ఆమె ఒక్క అడుగు వేసినంతలోనే వెనకబడినవారి ముఖాలలో రవంత వైవర్ణ్యం పొడకట్టింది. ముమ్ముందున్న రాజనందనుల వదనాలలో జాజ్వల్యమానమయిన ఆశారేఖ నర్తించింది. గాంధార రాజతనూజ నాలుగయిదు నిమేషాలపాటు ఒక రాజకుమారునిముందు రవంత తటపటాయిస్తూ నిలిచింది. పార్శ్వంలో అనుసరిస్తున్న దాది ఆమెవైపు చూచి అతని గుణగణా లభివర్ణించడం ప్రారంభించింది. అనతికాలంలోనే ఆమె అతనిని తప్పక వరించగలదేమో అని అందరు నిర్ణయించుకున్నారు.

ఆక్షణంలో స్వయంవర సభాస్థలి కనతిదూరంలో దిక్కులొక్కమారుగా పిక్కటిల్లినట్టు కర్ణకఠోర మయిన సంగరభేరీనినాదం చెలరేగింది. మరికొన్ని క్షణాలలోనే కాశ్మీరదేశ సైన్యం యాదవుల స్కంధావారంపై విరుచుకుపడిన వృత్తాంతం సమీపస్థు లయిన రాజన్యకుమారుల కవగతమయింది. వారిలో కొందరు తమ కరవాలాలు దూసి యాదవ స్కంధావారంవైపే వడివడిగా పరుగు లారంభించారు. అది గమనించి మరికొందరు ప్రచండ సింహగర్జనలతో కాశ్మీరపక్షంవైపు లంఘించారు.

అంతలోనే యాదవాధీశ్వరుల నెదిరించిన దామోదరునితో శ్రీకృష్ణ బలరాముల సంకులసమరం ప్రారంభమయింది. స్వయంవర సభాస్థలి యావత్తు నిర్మానుష్యమయింది. గాంధార రాజకుమారి చేతిలోని స్వయంవర మాలిక అలాగే వసివాడి వేలాడింది.

యాదవ కాశ్మీర వాహినులమధ్య చెలరేగిన సంకుల సమరం క్రమక్రమంగా తీవ్రాతితీవ్రమై రణరంగంలో రక్తప్రవాహా లుద్భవింపజేసింది. ఎటువైపు చూచినా కెంధూళితక్క వేరేమి గోచరించలేదు. కాని దీనాక్రందనాలతోబాటు ఘోర సింహగర్జన లనుక్షణము ఇనుమడించాయి.

ఆ సంగ్రామరంగం మధ్యభాగంలో దామోదరుని పరాక్రమ ధాటి కాగలేక మాటిమాటికి వెనకడుగు వేస్తున్న బలదేవునివైపు చూడగానే శ్రీకృష్ణదేవుడు దురాగ్రహావేశంతో గొంతెత్తి హుంకరించాడు. ఆ పరిస్థితి గమనించి దామోదరు డిక బలదేవునివైపే చూడక తిన్నగా పోయి రారమ్మని ఎలుగెత్తి గర్జించి కంసారి నెదుర్కొన్నాడు.

వారిరువురి మధ్య మరికొంతసేపు ఎడతెగని పోరాటం కొనసాగినా జయాపజయాల నిర్ణయ మేమాత్రము సాధ్యపడలేదు. చక్రి ఆ దామోదరుని అపూర్వ శౌర్య ధాటి గమనించి 'ఆహా, ఏమి ఈ మహా శౌర్యశాలి యుద్ధచాతుర్యము!' అని లోలోపల మాటిమాటికి మెచ్చుకున్నాడు. ఇంకొకమారు దామోదరుని కరవాల పరిభ్రమణచాతుర్యం పరికించి "సాధు! సాధు!" అని ఎలుగెత్తి అభినందించాడు. మరికొన్ని క్షణాలలోనే దామోదరుని వాడివాడి కత్తిపోటులతో శౌరి కవచం ఛిన్నాభిన్నమై పూసిన మంకెనవలె తరళించింది. చక్రి మరి ఆ పరాజయం భరించలేక ఆజ్యం గుమ్మరించిన అగ్నిహోత్రజ్వాలవలె ప్రజ్వలించి కన్నులు మూసుకుని ప్రత్యర్థిమీదికి లంఘించి చక్రాయుధంతో కుత్తుకపై ప్రహరించాడు. దామోదరుడు తన డాలుతో ఆ ఆఘాతంనుండి ఒడుపుగా తప్పించుకోవలెనని శాయశక్తులా ప్రయత్నించాడు. కాని ఆ డాలు తుత్తునియలయి నేలపై కూలిపోయింది. వెనువెంటనే వేరొక చక్రాఘాతంతో దామోదరుని శిరస్సొక్కమారుగా ఖండితమై నేలపై కూలింది. అది గమనించి మరి పోరాడలేక కాశ్మీరయోధులు భయంకర హాహాకారాలతో వెనుదిరిగి పలాయనా లారంభించారు. యాదవులు జయజయధ్వానాలతో వారి ననుసరిస్తూ తమ కందిరి వారినందరిని తుత్తునియలుగా విరళించారు. మరి కొంతసేపటికి పరిపూర్ణ విజయం యాదవాధీశ్వరుల హస్తగతమయింది. గాంధార రాజకుమారి స్వయంవరం తిరిగి మరికొంతకాలానికిగాని సంఘటిల్లబోదన్న

అనన్య సామాన్య ప్రచారంగల తెలుగు వారపత్రిక
ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక

వార్త ఆకర్ణించిన బలరామదేవుడు స్వకీయ సైన్యాధీశ్వరులవైపు చూచి తిన్నగా కాశ్మీర దేశంవైపు సాగిపోవలసినదని మహోత్సాహంతో ఎలుగెత్తి గర్జించాడు.

3

ఆవిధంగా కాశ్మీర సైన్యాల ననుసరించిన యాదవసేన అనతికాలంలోనే కాశ్మీరరాజ్యం యావత్తు ఆక్రమించుకుని శ్రీనగరి స్వాధీనం చేసుకున్నాయి.

అటుపిమ్మట ఒకనాడు కాశ్మీరాధీశ్వరుల కొలువుకూటంలో వాసుదేవుడు అన్న బలరామునితో, కాశ్మీర ప్రధానమంత్రితో కలిసి మంతనం కొనసాగిస్తున్న సమయంలో యాదవుల ప్రధానసచివుడు అక్కడికి వచ్చి నెన్నుదుటిపై దోసిలికట్టి కన్నెదుట నిలిచి అనతికోసం నిరీక్షిస్తూ నిలుచున్నాడు. శౌరి అన్నతో తన మంతనం ముగించి కనుబొమ్మలెత్తి జిజ్ఞాసార్థకంగా ఆతనిపై అవలోకించాడు. యాదవ ప్రధాన సచివుడు విన్నవించాడు:

"యాదవాధీశ్వరా! దామోదరమహీపతికి అన్నదమ్ములెవ్వరు లేరు. ఆ భూజానికి సంతతి లేదని తా మెరిగినదే కదా! అంతేకాదు. కాశ్మీర రాజ్య పరిరక్షణ కర్తలయిన దాయాదవీరు లెవ్వరు లేరని నిశిత పరిశీలనవల్ల విస్పష్టమయింది. ఇందువల్ల కాశ్మీరరాజ్యం యావత్తు యాదవ సామ్రాజ్యంలో విలీనం కావలసినదే. దామోదరభూపతి వీరమరణంతో ఆదుకొనే వారెవ్వరు లేక అల్లకల్లోలమయిన ఈ రాజ్యంలో ప్రజాక్షేమంద్రుష్ట్యా మరి ఇంతకన్న గత్యంతరమేమి లేదు. సర్వజ్ఞులయిన తమ సాన్నిధ్యంలో ఇంతకన్న నే నేమని విన్నవించుకోగలను?"

ఆ విజ్ఞప్తి విని వాసుదేవు డన్నపై అవలోకించాడు. కాని బలరాముడు దానిపై స్వాభిప్రాయ మేమి వెల్లడించలేదు. శౌరి మరికొంతసేపటివరకు మౌనం వహించి కాశ్మీర ప్రధానామాత్యునివైపు ప్రశ్నార్థకంగా నిరీక్షించాడు.

ఆత డత్యంత వినయంతో నెన్నుదుటిపై దోసిలి కట్టి నివేదించాడు:

"శ్రీకృష్ణదేవా! తమ ప్రధానమంత్రివర్యులు నివేదించిన విషయంలో వ్యత్యాసమేమి లేదు. అయితే నాదొక్క మనవి. ప్రస్తుతం కాశ్మీర రాజ్యపరిపాలన కర్తలెవ్వరు లేని మాట యథార్థమే. కాని దామోదర ప్రభువర్యుల పట్టమహిషి యశోవతీదేవి కలదు కదా! ఆమె జీవించిఉన్నంత పర్యంతము కాశ్మీరదేశ సంప్రదాయంప్రకారం రాజ్యపరిపాలనార్హత ఆ దేవికే సంక్రమించవలసి ఉన్నది. అదిన్నీగాక ఆమె గర్భవతి. ఈ వృత్తాంతం తమ ప్రధానామాత్యుల కెరుకపడి ఉండకపోవచ్చును. తామీ విషయం రాజబాంధవులవల్ల, అంతఃపురాధికారిణులవల్ల ఋజువుపరచవచ్చును. ఆ దేవికి అచిరకాలంలోనే సుపుత్రు డుదయించగలడని ప్రఖ్యాత జ్యోతిర్వేత్త లనేకులు ఏకగ్రీవంగా అనతిస్తున్నారు. ఒకవేళ ఆ దేవికి తనూజ కలిగినా కాశ్మీరదేశ ధర్మంద్రుష్ట్యా రాజ్యాధికారం సర్వము ఆ తనయకే సంక్రమించవలసి ఉన్నది. తాము ధర్మాధర్మ రహస్యవేత్తలు. ఇందువల్ల ఈ వ్యవహారం సర్వము సమగ్రంగా పరిశీలించి సముచిత నిర్ణయం ప్రసాదించవలసిందని వేడుకొంటున్నాను. తాము ధర్మసంరక్షకులన్న విశ్వ యంతోనే తమ దివ్యచిత్తానికీ వ్యవహారం నివేదించుకున్నాను."

ఆ విజ్ఞప్తి విన్న పిమ్మట యాదవ ప్రధాన సచివుని కొకింత అలజడి కలిగింది. అయితే అత డేమాత్రము చెక్కుచెదరలేదు. యాదవుల ధర్మంప్రకారం మహిళల కెవ్వరికి రాజ్యపరిపాలనాధికారం లేదు. కాశ్మీరం యాదవుల హస్తగతమయింది. అందువల్ల ఆ దేశంలో వారి ధర్మమే అక్షరశః అనుసరించవలసి ఉన్నది. కనక కాశ్మీరరాజ్ఞి గర్భవతి అయినా, ఒకవేళ మున్ముందు ఆమె కొక సుపుత్రు డుదయించినా ఆ రాజ్ఞికి ప్రస్తుతం మాత్రం రాజ్యపరిపాలనాధికారం సంక్రమించనేరదు. కనక ఇప్పుడు కాశ్మీర రాజ్యసింహాసనంపై యాదవాధీశ్వరుల కెవ్వరికయినా పట్టాభిషేక మహోత్సవం జరిపించవలసినదే. ఇదే దృష్టితో తిరిగి తన వాదం సమర్థించుకున్నాడు.

శ్రీకృష్ణదేవు డంతలోనే బలరామునిపై తన జిజ్ఞాసాదృష్టి ప్రసరింపజేసి ప్రతిసమాధానంకోసం నిరీక్షించాడు. కాని ఆ గంభీరమూర్తి ముఖతః ఒక చిరునగవుమాత్రమే వెలువడింది. కాని ఆతని ముఖవైఖరినిబట్టి తమ ప్రధానామాత్యుని వాదమే సమర్థిస్తున్నట్టు శౌరికి స్ఫురించింది. అందువల్ల మరికొంతసేపటివరకు కేవలం మౌనముద్రాంకితుడై చిట్టచివరి కీవిధంగా తన నిర్ణయం వ్యక్తీకరించాడు:

గమనిక

మామూలుగా ప్రచురణకు రచనలు 'ఎడిటర్, ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక, ఎక్స్‌ప్రెస్ ఎస్టేట్స్, మద్రాసు—2' కు పంపవలసి ఉన్నది పోటీలకు అయితే కవరుమీద పోటీ పేరు స్పష్టంగా వ్రాయాలి.

"శ్రీ బలరామదేవుల సమక్షంలో నేనొక ధర్మనిర్ణేతనని అహంకరించడం వారి ఎడల కేవలం మహాపచారమే కాగలదు. అయితే వారెంతో వాత్సల్యదృష్టితో నన్ను మన్నించగలరన్న నమ్మకతోనే నే నీ వ్యవహారం వారికి నివేదించుకొంటున్నాను. ప్రస్తుతం ప్రధానమంత్రులు కొనసాగించిన వాదోపవాదాలనుబట్టి ఈ రాజ్యపరిపాలనాధికార నిర్ణయం బహు జటిలమయినదని భావిస్తున్నాను. అయితే ఇక్కడ వేరొక్క విషయం పర్యాలోచించవలసి ఉన్నది.

"కాశ్మీరభూమి సాక్షాత్తు ఆ పరమేశ్వరుని అర్ధాంగి పార్వతీదేవి స్వరూపమే అని పురాతన ధర్మవేత్త లేకగ్రీవంగా ఆదేశిస్తున్నారు. ఇందువల్ల కాశ్మీర రాజ్యాధిపతి ఆ పరమశివుని అంశంవల్ల ప్రాదుర్భవించిన మహనీయుడేకాని అన్యుడు కానేరడు. అటువంటి మహీపతి ఒకవేళ పరమ దుష్టుడయినా ఆతని నేమాత్రము అవమానించరాదనీ, అందువల్ల తప్పక ఐశ్వర్యహాని సంభవించగలదనీ ఆ పురాతన ధర్మవేత్తల అనతి. దామోదరభూపతి అనన్యసామాన్య పరాక్రమంతో వీరశయ్య అలంకరించినందువల్ల యాదవు లాతని నత్యంత భక్తితో గౌరవించి ఆతని వంశాంకురానికి కాశ్మీరరాజ్యం బహూకరించవలసి ఉన్నది. యశోవతీదేవి గర్భవతి అని నేనింతకు మునుపే చారుల ముఖతః ఆలకించిఉన్నాను. కాశ్మీర జ్యోతిర్వేత్తలు మహనీయులు. వారి భవిష్యద్వాణి వితథం కానేరదు. ఒకవేళ యశోవతికి యువరాజ్ఞి జన్మించినా ఆమెకే కాశ్మీర రాజ్యాధికారం సంక్రమించచెయ్యవలసి ఉన్నది. సనాతన ధర్మసంరక్షకులయిన యాదవుల కిదే సముచిత కర్తవ్యమని నివేదించుకొంటున్నాను."

ఆపైన శౌరి మంద్ర మధుర స్వరంతో ఆ పురాతన ధర్మవేత్తల శ్లోకం బలరామదేవుని కీవిధంగా నివేదించాడు:

"కశ్మీరాః పార్వతీ తత్ర
రాజా జ్ఞేయః శివాంశజః,
నావజ్ఞేయః స దుష్టోపి
విదుషా భూతిమిచ్ఛతా."

ఆ ప్రసంగంతోబాటు ఆ ధర్మసూక్తి విన్నంతలోనే బలరామదేవుడెంతో ఆనందించి, ఆ వ్యవహారంలో తన సంపూర్ణాంగీకృతి వెల్లడించి చక్రి నభినందించాడు. ఆవిధంగా నిర్ణయం జరిగిన పిదప యాదవ ప్రధానమంత్రి కిక దాని కంగీకరించక తప్పలేదు. కాశ్మీర ప్రధానామాత్యుడు శ్రీకృష్ణదేవుని ఔదార్యపూర్ణమయిన ధర్మదృష్టి కానందించి, యశోవతీదేవి పరిపాలనలో కాశ్మీరం సర్వస్వతంత్రమయినా ఇప్పటినుండీ యాదవుల ఎడల ప్రగాఢమైత్రితో వ్యవహరించగలనని కరవాలం చేపట్టి శపథంచేసి శ్రీకృష్ణదేవుని పాదాలముందది సమర్పించాడు.

ఒక శుభముహూర్తంలో యశోవతీదేవికి యాదవాధీశ్వరుల సమక్షంలో శ్రీనగర ప్రజ జయజయాభినందనల కోలాహలంలో యథావిధిగా పట్టాభిషేక మహోత్సవం జరిగింది. యాదవప్రభువు లంతట తమతమ సైన్యాలతో రాజధాని మధురానగరికి తరలిపోయారు.

యశోవతీదేవి పరిపాలనలో కాశ్మీర ప్రజ సర్వదా కన్నతల్లి మమకారం చవిచూచింది. మరికొన్ని మాసాలలో ఆమెకొక కుమారు డుదయించి పితామహుడు గోనందుని నామధేయంతో పౌరుల కందరికీ కనువిందయినాడు.

ఆవిధంగా ఆ శిశుమూర్తి నొడిలో కూర్చుండబెట్టుకుని ఆతనిపేరట మిక్కిలి జాగరూకతతో, చాకచక్యంతో, కారుణ్యంతో కాశ్మీర రాజ్యం పరిపాలించిన యశోవతీదేవి వట్టి మానవమాత్రురాలని ఆనాటి ప్రజలెవ్వరు భావించలేదు.

ఆ రాజ్ఞి సాక్షాత్తు కాశ్మీరమూర్తి పర్వతరాజతనూజ ప్రభావరాశి అంశంతో అవతరించిన 'కాశ్మీర దేవత' అని భావించి అనుదినము ప్రగాఢ భయభక్తులతో చేతులెత్తి నమస్కరించి జయజయధ్వానాలతో అభినందించారు.